

Achtste Hoofdstuk.

De strijd ontbrandt bij West-Roozebeke.

Jan was vroeg op. Hij zag de bekende streek. Hier was hij met zijn vriendjes geweest. Ginds stond de molen. Waar zouden Michiel en Frans zijn? En vader!

O, die goede vader! Leefde hij nog wel?

Hoor, altijd nog bulderde 't kanon. Was vader bij 't leger, dat zoo dapper aan de Yzer streed?

Jan hoorde gewoel op de dorpsplaats. Nieuwsgierig ging hij er heen. Wat schrok hij! De straat stond vol Duitschers. Ze hadden veel wagens en kanonnen mee.

Jan begreep er niets van. Waar waren de Franschen dan gebleven? Hij wist nog niet, dat deze zich 's nachts teruggetrokken hadden.

Kijk, daar buiten 't dorp waren veel prachtige boomen neergehakt en lagen ze nu dwars over den weg. Duitsche soldaten trokken ze op zijde. Hun troepen trokken verder. Doch al maar door kwamen er nieuwe.

De Duitschers plaatsten ten Zuiden van 't dorp, naar Poelcapelle op, hun kanonnen en maakten er vlug loopgraven.

„Jongen, ga naar huis, ze zullen hier vechten,” zei een dorpeling.

Jan dacht aan de tooneelen te Rousselare en liep op een drafje naar ooms hoeve.

„Oom, ze gaan hier dichtbij vechten,” zei hij opgewonden.

„Ja, ik weet het. Dezen nacht zijn veel menschen van 't dorp weggevlucht. Wij zouden ook beter weggegaan zijn, maar nu is het te laat. Dat God ons helpe!”

Tante Emma, tante Louise en moeder Moerman zaten in de keuken. Grootmoeder en Marie sliepen nog.

„Niets van dat vechten daar binnen zeggen,” had oom geboden.

En Jan begreep dat oom de vrouwen niet ongerust wilde maken.

De knaap kreeg zijn ontbijt en nu had hij wel honger. Toen hij aan 't eten was, keek hij eens op, door 't raam.

„Duitschers!” riep hij verschrikt.

„Och Heere!” gilte moeder.

Tante Emma en Louise waren ook zeer angstig.

Oom Emiel naderde de soldaten, die over 't erf kwamen en groette hen. Hij vroeg wat ze wilden.

„Zijn hier vluchtelingen?” vroeg een overste.

„In de schuur zijn er geweest, mijnheer. Maar ze zijn vroeg vertrokken.”

Een soldaat moest gaan kijken of 't waar was en, terugkerend, bevestigde hij de woorden van den boer.

„Ik heb nog familie in huis, mijnheer,” hernam Moerman.

De officier trad binnen.

„Zijn hier wapens?” vroeg hij dan.

„O, neen, mijnheer, we hebben allen ons geweer aan den burgemeester moeten geven.”

„Jawel, jawel, dat weet ik, maar hebt ge niets verborgen?”

De overste sprak Duitsch, doch allen verstonden hem toch, zooals hij ook 't Vlaamsch begreep.

„Neen, ik heb niets verborgen,” verzekerde oom Emiel.

„Ge weet, als er een burger op een soldaat durft te schieten, dat we heel 't dorp in brand steken en veel mannen fusileeren,” hernam de officier gestreng. „En als er spionnen of verraders zijn, dat ze oppassen!”

De soldaten hadden intusschen een varken uit het hok gehaald en waren al bezig met het dier op 't erf te slachten.

Moerman zag het en zei:

„Mijnheer, ze nemen daar een van mijn zwijntjes.”

„Natuurlijk! En als ze al uw vee en uw hooi en graan nemen, moet ge nog heel braaf zijn, anders”

De overste trok een dreigend gezicht.

„Wij zijn hier nu baas,” vervolgde hij. „Waarom voerdet ge ook oorlog tegen ons?”

Moerman had willen antwoorden: „Omdat gij zoo verraderlijk zijt begonnen,” maar hij achtte het maar 't voorzichtigtst die gedachte voor zichzelf te houden.

„Hebt gij paarden?” vroeg de officier weer.

„Neen, mijnheer.”

„Wat, geen paarden! Een boer zonder paarden! Kerel, lieg niet!”

„Waarlijk mijnheer, ik heb geen paarden, alleen maar koeien.”

„'t Is goed. Ge weet het dus: braaf en rustig zijn, anders”

De officier groette niemand en ging heen.

„Welk een leelijke, grove kerel,” bromde Moerman.

„Pas toch op, dat-ie 't niet hoort!” waarschuwde angstig zijn vrouw. „Welk een leven gaat er nu beginnen? Die gasten zullen alles weg halen.”

Marietje was uit bed gekomen en stapte nu in haar hemdje, 't nachtkleedje was ook achtergebleven, de keuken binnen.

Moeder nam het lieve kind op en kustte het. De tranen kwamen haar in de oogen.

„O, wisten we maar, waar je arme vader is!” zei ze treurig.

„Vader terugkomen en ook bij oom wonen. Marietje hier gaarne wonen,” snaterde 't meisje, dat natuurlijk niets van den vreeselijken toestand begreep.

Nu kwam er een soldaat binnen. Hij vroeg beleefd om een snede brood en een kom koffie.

Tante Emma bood hem een stoel aan. 't Beste was immers maar vriendelijk te zijn jegens deze heeren, die nu toch meester speelden.

Maar de soldaat zag er als een braven kerel uit. Hij ging bij Marie en streelde de blonde krullen.

„Auch fünf Kinder,” zei hij tot vrouw Moerman.

De tranen kwamen in zijn oogen.

„Mag ik het eens kussen?” vroeg hij.

De man zoende Marietje.

„O, mijn kinderen in Deutschland,” hernam hij. „Misschien zie ik hen nooit meer terug. En mijn arme vrouw.”

„Vader ook zulke kleeën,” zei Marie.

„Uw man ook soldaat?” vroeg de Duitscher aan vrouw Moerman.

„Ja.”

„Waar is hij nu?”

„'k Weet het niet.

„Traurig . . . o, er ist so traurig der Krieg.”

„Ja, de oorlog is wreed!” sprak tante Emma. „Eet nu, hier is brood en koffie.”

De soldaat bedankte.

„Straks vechten,” zei hij. „En misschien dood. En een vrouw en vijf kinderen thuis.”

Hij sprak maar over zijn gezin.

De Duitscher dronk de kom leeg, stak 't brood in den zak en zei:

„Voor later. Kan niet meer eten. Mijn vrouw en kinderen, ik moet in 't gevecht.”

Met een snik in de keel groette hij en ging dan heen.

„Er zijn daar ook brave menschen onder,” sprak tante Emma.

„Ja, ja,” bromde oom Michiel. „Zeker zijn er brave menschen bij de soldaten. Maar ze moeten gehoorzamen. En zoo zijn ze nu bezig men varken weg te voeren. De ingewanden laten ze alleen voor mij.

Er kwamen weer vluchtelingen om voedsel smeeken. De boerin was mild. „We kunnen maar deelen,” zei ze. „En wat er dan gebeuren moet, ik weet 't nog niet.”

Die vluchtelingen hadden naar Yperen willen trekken, maar konden niet meer door, want de beide legers scheidten die stad van dit gewest. Ze vertelden, dat er te Rousellare meer dan twee honderd en te Rumbeke vijftig huizen verbrand waren.

En ander slecht nieuws hoorde men; namen van kennissen uit Staden, die gefusileerd waren geworden, hoeven van bevriende boeren in brand gestoken, vooral tusschen Staden en Hooglede.

Maar plots begonnen dichtbij de kanonnen te bulderen. De hoeve daverde, de ramen rinkelden, de grond beefde.

De strijd was ook bij West-Roozebeke ontbrand.

Vrouw Moerman wilde maar weer in den kelder, doch oom Emiel zei, dat er hier nog geen gevaar voor bommen was.

Grootmoeder kon niet opstaan. De oude vrouw was van ontzetting, angst en vermoeidheid ziek geworden.

Het gezin zat bij elkaar. Wat kon men anders doen dan geduldig wachten?

Nu en dan ging oom eens naar buiten. Jan sloop hem achterna.

„Kijk, 't brandt ginder en daar ook, en daar nog,” zei de boer met zijn hand de richting aanduidend. „Hofstee's in brand gestoken.”

„Zie eens oom, zie toch eens!” riep de jongen.

Koeien en paarden kwamen dwars over 't veld aangerend.

„Van die brandende hoeven, de arme dieren zijn als razend,” zei oom. „O, 't is of de wereld moet vergaan! Boem boem dat zijn de kanonnen, pang 't zijn de bommen. Hoeveel menschen moeten vandaag sterven!”

„Hei!” riep men.

Boer Moerman keek om. Duitsche soldaten wenkten hem.

„Wat is er nu weer?” bromde Moerman.

Hij ging naar hen toe. De militairen grepen hem vast en voerden hem mee.

Jan beefde van schrik. Schreiend liep hij in huis.

„Ze hebben oom meegedaan!” riep hij.

„Wie?”

„Soldaten.”

Tante Emma slaakte een gil. Ze stormde naar buiten, rende de soldaten achterna.

„Laat men man los!” smeekte ze en viel op de knieën en stak de handen op. „O, ie heeft niets misdaan!” pleitte de arme vrouw. „Laat hem los ie is braaf.”

„We zullen uw man geen kwaad doen,” zei een soldaat.

„Hij moet ons alleen maar helpen.”

„O, hij moet vechten Och Heere, hij moet in den oorlog!”

„Maar neen. Straks komt hij terug. Ga maar gerust naar huis.”

„Ja, vrouw, ga naar huis,” sprak Moerman. „Er is voor mij geen gevaar.”

De boerin wilde de soldaten nog volgen, maar om haar schrik aan te jagen legde een 't geweer aan en riep:

„Zurück!”

Schreiend keerde de vrouw naar de hoeve terug.

Daar waren allen zeer ongerust. En na tante's terugkeer verminderde die angst niet.

Uren en uren bleven de kanonnen maar bulderen. En van verscheidene kanten kwam dat akelig geluid. Ging men even op 't erf, dan zag men op veel plaatsen brand.

Ja, bij West-Roozebeke, waar in 1382 de Vlamingen hun leven gaven voor de vrijheid, woedde weer de krijg.

EEN VLAAMSCH GEZIN IN OORLOGSTIJD

DOOR A. HANS

ALKMAAR. GEBR. KLUITMAN